

še 25 milijonov. Toda ustovoverni Nemci in Magjari nečejo Avstriji pomagati do Bosne in Hercegovine; čejo, da se deželi sultanu vrnete, naša vojska skliče domov in mislijo to doseči z tem, da državni zbor na Dunaji pa tudi v Budimpeštu ne dovoli novih 25 milijonov za poseđenje turških dežel. To pa utegne mero ustavovernih in magjarskih grehov proti Avstriji do vrba napolniti. Videti namreč je, da so cesar trdno sklenili Avstrijo povečati z turškimi deželami, doma pa mir in spravo med vsemi narodi in deželami hitrej ko mogoče dognati. Ker se temu državna zbora upirata, utegnejo priti ministri, ki bodo obadva razpustili in na celo novi podlagi razpisali nove volitve. Odločba mora brž nastopiti, kajti 7. nov. so sklicane delegacije in tedaj je treba, da pred nje stopijo novi ministri. Ali Depretis jih je do sedaj na Dunaji med liberalci zapstoj iskal, čeravno je to od cesarja dobil naloženo, v Budimpeštu pa hočejo poslanci Tiszaja celo na tožno klopotati, zakaj je privolil v marširanje v Bosno. Zmešnjava je pri dosedanjih liberalnih gospodih res velika, še večji pa strah sladko gospodstvo zgubiti, to tem bolj, ker je česki vodja dr. Rieger prišel na Dunaj, kder skuša vse proti ustavovercem in Magjarom združiti, tudi Poljaci so se mu začeli bližati. Naši turkoljubi so torej imeli prav, ko so se bali, da jim bo Bosna in Hercegovina še vrat zavila! Bog daj!

Vnanje države. Rusi so hteli vse Bolgare v eno knježevino združiti, a turkoljubi temu niso privolili in Rusiji žugali z vojsko, Rusi so odnehali, med tem pa Bolgare marljivo zbirali in orožali in sedaj 18. okt. je teh kakih 24.000 mož z 24 kanoni vdrlo v Macedonijo tamošnjih svojih bratov otet in velikej Bolgariji pridobiti; nže so pobili 3 bataljone Turkov in 8 turških vesi požgali, približali Seresu na jugu in pretijo razdreti železnico od Mitrovice v Solun; glavno zbirališče imajo v Kostendilu, kder je 10 kanonov in 6000 angleških pušek založenih, poveljniki so Petko, Bogušič in Ivan Mlinov, mnogo ruskih oficirjev in prostovoljcev jim pomaga. Turški sultan je hipoma iz Azije poslal 15.000 mož, ob enem pozivlja vse Turke v Macedoniji na boj proti kristijanom; strašne reči se pripravljajo. Tudi je sultan od Angleža naščuvan Ruse obdolžil, da so vsega krivi. Vsled tega kipi srd med Rusi in Angleži tako, da so ruski oficirji v Burgasu angleškega konzula grdo natepli. Dalje so Rusi novih 60.000 mož začeli iz Odese prevažati v Bolgarijo in v Besarabiji stoji general Nikitin z 30.000, vsak trenutek pripravljen odrinoti. Carigradu, kder stoji 105.000 Turkov, so se Rusi zopet bliže pomeknoli pa tudi Angleži z svojimi ladijami. Angleži iščejo zaveznikov, mledvajo v Parizu, v Rimu, Berolinu, najrajše bi pa Avstrijo pridobili; do sedaj zapstoj in mogoče je, da bodo mogli Turka pustiti Rusom ali pa pričeti vojsko. Afganistanci držijo z Rusi in se An-

gležem močno grozijo, ti hočejo v spomladi z 4 vojskami mahnuti na Afganistan, kder pa utegnejo trčiti zopet na — Rusa! Po Nemčiji hudo razsaja policija zoper socialiste, vse liste jim je pobrala, tiskarne zaprla, društva prepovedala; srditi socialisti pa dopošiljajo pisma cesarju, da ga bodo ubili, jega in vso rodbino! Na Španijolskega kralja Alfonsa je nek socialist iz pištole na ulici vstrelil pa ga ni zadel; mož je brez strahu zločinstvo obstal. V Severni Ameriki je strahovit vihar 500 hiš in 20 cerkva poškodil in mnogo ladjij potopil. V Egiptu je reka Nil železniški jez predrla in grozno povodenj pouzročila, 8 milijonov je škode, 300 ljudi mrtvih!

Bosna in Hercegovina. Ta teden bila je blizu Višegrada mala praska z turškimi razbojniki, 200 bilo jih je zajetih. General Filipovič ostane v Sarajevu, tudi njegov namestnik nadvojvoda Witttemberg pride tje. Begunci se vračajo od vseh krajev, tudi iz Turškega. Mnogo naših vojakov je odšlo že domov. Šesta divizija in naš regiment Hartung je Sarajevo zapustil 27. okt. Zasedenje Bosne in Hercegovine nas stane l. 1878 kakih 100 milijonov, vojakov je palo 4786 mož t. j. 3885 ranjenih in 235, od kojih nihče nevé kam so prišli. Največ je trpel regiment primorskih Slovencev 22. reg. Weber, namreč 377 mož, Belgier samo 21 in Hartung 41, potem 9. bataljon lovcev 60 in 27. bataljon 63. Koroški regiment Marojčič je zgubil 43 mož. Zgube pred Bihačem in v Krajni še niso vštete!

Za poduk in kratek čas.

Zasedenje Hercegovine.

V. Bilo je 20. avg. precej rano, ko so glasovi od brigade Schludererjeve došli generalu Jovanoviču z poročilom, da stoji na višinah pri Črnicah pred turškimi vstaši, ki držijo v svoji oblasti goro Kremenac, Lokvačke vrhe, gradove in poslopja Hamze Rizvan bega ter tako pot v Stolac zapirajo. Število sovražnikov so cenili na kakih 5000 mož. Okoli 2. ure popoldne ste se obedve brigadi pri Črnicah združile in Turke pregnale iz Lokvačkih vrhov, kder so naši mnogo Turkov ubili in vse hiše užgali, iz katerih se je v nje streljalo. Proti večeru so potem naši dobili prost razgled na Kremenac gorovje in Rizvan-begova poslopja. Uvidevši važnost Kremenac gore prasneta še isto večer 3. bataljon Tirolecev in 33. bataljon nad njo, preženeta Turke in se ondi utaborita, za njima pridrapljajo še kanonirji z kanoni. Pred seboj do Stolaca imeli so torej naši samo gradove Rizvan-begove in za njimi bolj na levo stran precej velik hrib, kder je bilo mnogo Turkov zašancanih; Turki so imeli dobre angleške puške, ki jako daleč in hitro streljajo. Rizvanova

poslopja so tudi bila močna okovarjena in Turkov natlačena. Jovanovič sklene napad odložiti do jutra 21. avg. ter ostane z obema brigadama na višinah pri Črnicah in na Kremenac gori. Po noči bilo je vse mirno in tiho; samo pridni kanonirji so dolgo delali, ker so kanone spravljali na višine, od koder so drugi den namerjavali sovražnika prijeti, kar so tudi res vse hvale vredno in tako izvrstno storilo, da so sijajno zmago naklonili avstrijske vojski brez velikih zgub. Kajti komaj je solnce 21. avg. prisijalo iz gora za Stolacem, že so začeli naši kanoni grometi. Iz 12 Uhacijevih kanonov, med jimi bilo je 6 težkih, so streljali več ur neprenehoma, ogenj je strašan, šviganje krogelj grozno, šance se rušijo, zidi podirajo, hlevi in hiše gorijo; rujavi jeziki naglih plamenov zasvitavajo skoz črni dim visoko v nebo. Človek misli, da sred tolikega ognja živa duša ne stoji; toda turški vstaši vendarle v njem neomahljivo stojijo celih 7 ur; rajše umreti, kakor vmakniti se, zemlja in zidovje se trese, hercegovačkih Turčinov jeklena srca se ne ganejo; med groznim krikom: alah-alah, streljajo divje besnosti pijani ne zmečeči se za stotine mrtvecev na desni, na levi. Ko je general Jovanovič videl, da gorečih razvalin le neče zapustiti sovražnik, ga da naposled z bajonetom napasti. Grozen žvenkot bliskajočih se bajonetov zarožlja, par trenutkov potem vderejo brabri naši vojaki naprej v razvaline, strelba utihne, ali boja je bil tudi konec, kajti v tem trenutku se raznese vstašem strašna novica, da jim katoliški župnik Musič z svojimi hercegovinskimi prostovoljci leze za hrbet in jih žuga zajeti. Grozen pobeg se prične. Turki popustijo razvaline in bežijo nos na vrat mimo Stolaca naprej v planine proti Gačkemu in Ljubinju. Toda vsi niso mogli uiti; 30 vstašev in Mustaj Rizvan beg bil je ugrabljen od Musičevih junakov. Na bojišču so pustili 300 mrtvecev, v gradu Hamze Rizvanbega, ki je tudi bil ubit, so naši vojaki pobrali več kakor 100 na pol zgorelih mrličev in jih pokopali. To je bilo največje pobitje hercegovinskih Turkov, najslavnjša zmaga generala Jovanoviča. Še isto večer so starešine Stolački prišli milosti prosit, v grad zaprti major Pahner je pa bil pogube rešen, ko se mu je odprla pot do vode in doneslo potrebnega živeža. Sila je bila velika, ker so celó konje poklali in pojedli. Drugi den 22. avg. je zmagoviti Jovanovič obhajal svoj slovesni vhod v Stolac. Toda veselil se nihče ni tega. Pojdoč so naši gledali strašne reči! Pogoste glave avstrijskih vojakov, nataknjene na kolih, mnogo trupel gujijočih kraj steze, grozen smrad iz vsake jame, vsakega grma, jim je naznanjal, kako so Turki tukaj divjali. Ves srdit je general Jovanovič vjahal v mesto, pregledal grad, pohvalil Pahnerja in jegove junake, izdajalnemu mestu pa naložil 100.000 fl. kazni in potem brž odjahal nazaj v Mostar. Na stezi iz Stolaca sreča nenadoma katoliškega župnika Musiča in jegove prostovoljce. Vse se čudi

nenavadnemu prizoru. Na krasno opravljenem šarcu sedi mož bolj kakor srednje pa krepke postave, jasnega lica, visokega čela, orlovskega pogleda, junaškega držanja, zavit v čarobno lepo jugoslovansko nošo po črnogorski šegi, to je vojvod Musič. Junak prijaše in pozdravi generala Jovanoviča, ki mu dostojno odzdravi in vzeme med spremstvo v Mostar. Zmaga avstrijske vojske pred Stolacem je turško silo v Hercegovini popolnem zlomila in potrla, vse prebivalstvo, cela dežela se je našim potem udala brez znatnega upiranja!

Smešničar 44. Dekla je skledo zlomila, gospodinja se močno jezi in pravi: no, kako si pa vendar mogla tako lepo skledo zlomiti? Na to zgrabi dekla drugo skledo, jo vrže ob tla, da na kosec razleti ter reče: „mati, tako se je zgodilo“!

Razne stvari.

(*Polit.-narod.-gospodarsko društvo*) pri sv. Lovrencu v slov. gor. ima v nedeljo t. j. 3. novembra ob 3. uri popoldne občni javni zbor z primernimi govori in tombolo za ranjene. Vse ude in rodoljube nljudno vabi Odbor.

(*Mošta prenapi*) se je Jožef Zajko in v mlaki poleg steze vtonil.

(*V Savo padnil*) je v Zidanem mostu nek delavec, rodom Čeh, ki se je namenil v Bosno odpeljati sreče iskat; predaleč je na rob železnice stopil in se v valove prekupicnil.

(*Znorela*) je 18letna deklica J. Murkova v Ptuj, v hudi vročici je po noči iz postelje všla in okoli blodila, še le 2 dni poznej so revo v nekem grabnu mrtvo najšli.

(*Slivniški grof*) g. Anton Brandis je na Tirolskem predal grajščino Forst za 33.000 fl. katero je rodbina posedala sem od l. 1470. Grofi Brandisi so si pravico pridržali, da smejo grajščino po 90. letu kupiti nazaj!

(*Iz Sarajeva*), kder je nek slovenski učitelj poprašal, ali bodo v Bosni snovali šole, odgovorilo se mu je, da se na to sedaj še ne misli, ker je drugih poslov veliko, da pa bo vsakako brž potreba po učiteljih velika, celó mohamedansko prebivalstvo sprevida, da bo treba poprijeti se hrvatske književnosti. Jako ugajal bi učitelj, ki bi hotel v Sarajevu privatno šolo odpreti. Sčasom bi jo gotovo prevzela vlada!

(*Zlato mešo*) obhajal je naš rojak in jezuit o. Weninger v Cincinnati v Ameriki; mož se narodil v Selnici ob Dravi l. 1805.

(*Všla*) sta tatova Kandušer in Guri iz ječe v Rogacu.

(*Ubil*) se je Juri Pospel pri sv. Juriju na južni železnici, ko je v gozdu iz skale padnil.

(*Viničarji obdarovani*) bili so 4 v Lembahu nad Mariborom, vsak je dobil po 10 fl. v srebru iz ustanove nadvojvode Jovana!

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*.) Č. g. Janez Košar jo postal župnik v Doliču; č. g. Lovro Jan-